

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Βασική θεωρητική μέθοδος ανάπτυξης όλου του προγράμματος προσωπικού προσανατολισμού και της επαγγελματικής πληροφόρησης είναι η «**Εκλεκτική**». Επιλέχθηκαν και αναπτύχθηκαν δηλαδή εργαλεία τα οποία ενσωματώνουν ψυχολογικές και κοινωνιολογικές τοποθετήσεις από τον θεωρητικό χώρο της επαγγελματικής συμβουλευτικής για την αξιοποίηση περισσότερων μέσων με στόχο την αποτελεσματικότερη παροχή υπηρεσιών προς τον συμβουλευόμενο. Άλλωστε είναι ευρέως γνωστό ότι μόνο μια θεωρία επαγγελματικής ανάπτυξης δεν μπορεί να μετατραπεί σε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα Επαγγελματικής Συμβουλευτικής.

Αναλυτικότερα:

Οι ταχείες αλλαγές στην οικονομία, στις κοινωνικές πολιτικές, στη δομή του εργασιακού περιβάλλοντος και στις πρακτικές απασχόλησης έχουν επίπτωση στην επιλογή σταδιοδρομίας κάθε ατόμου, όπως ακριβώς και η *επίδραση της οικογένειας, της κοινότητας και του γενικού κοινωνικού συνόλου*. Το **Ερωτηματολόγιο Εξωτερικών Επιρροών**, βασίστηκε σε μη ψυχολογικές θεωρίες κυρίως κοινωνιολογικές όπως για παράδειγμα η Social Cognitive Career Theory, η θεωρία του Lipset (1962), το μοντέλο δομής των κοινωνικών παραγόντων του Roberts (1977) κ.α οι οποίες πέρα από τα ενδιαφέροντα, ικανότητες και προσωπικούς στόχους, περιλαμβάνουν και το ρόλο των επιρροών από το περιβάλλον όπως την σημασία της επίδρασης του σχολείου, της κοινωνίας, της αγοράς εργασίας και της οικογένειας στην επαγγελματική επιλογή του ατόμου

Το **Ερωτηματολόγιο Αξιών** στην επαγγελματική επιλογή, επιλέχθηκε με βάση την σημασία που έχουν οι αξίες στην επιλογή σταδιοδρομίας. Σύμφωνα με την θεωρία επαγγελματικής ανάπτυξης του Super (1980) οι αξίες είναι ισχυροί καθοριστικοί παράγοντες των επιλογών σταδιοδρομίας και μπορούν να καταταχθούν στους ρόλους ζωής με στόχο την πραγμάτωσή τους. Όταν ένα άτομο γνωρίζει καλά τις προσωπικές αξίες του είναι σε θέση να εντοπίσει τα πιθανά επαγγέλματα που του ταιριάζουν. Ο Brown (1996) επίσης υποστηρίζει ότι οι αξίες είναι η κινητήρια δύναμη που ωθεί τις επιλογές σταδιοδρομίας, καθώς τα άτομα επιδιώκουν να πραγματοποιήσουν τις αξίες τους μέσω της εργασίας.

Το Ερωτηματολόγιο Προσδιορισμού Τρόπου Λήψης Απόφασης βασίζεται στη θεωρία λήψης απόφασης Vincent A. Harren. Σύμφωνα με επίσης με την θεωρία του Super η δεξιότητα της πραγματοποίησης επιτυχών επαγγελματικών επιλογών εξαρτάται από την κατάκτηση κάποιων συγκεκριμένων γνώσεων όπως ο τρόπος με τον οποίο λαμβάνουμε αποφάσεις. Ο Myers επίσης συσχέτισε μάλιστα την προσωπικότητα ενός ατόμου με τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές του επιλογές. Υποστήριξε ότι, η διάσταση εκείνη της προσωπικότητας, που σχετίζεται με τη λογική ή συναισθηματική αντιμετώπιση των καταστάσεων, επηρεάζει τα επαγγελματικά ενδιαφέροντα και τις επαγγελματικές επιλογές. Σύμφωνα με αυτόν, τα άτομα που λειτουργούν κυρίως με τη λογική, τείνουν να επιλέγουν επαγγέλματα που σχετίζονται με τα οικονομικά, το εμπόριο, την εκπαίδευση, τη νοσηλευτική, τις πωλήσεις, τα λογιστικά, ενώ τα άτομα που λειτουργούν με τη διαίσθηση, επιλέγουν κυρίως τις τέχνες, την ψυχολογία και τη συμβουλευτική.

Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης της Αυτοεκτίμησης: Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο βασίζεται στη θεωρία επαγγελματικής ανάπτυξης του Super σύμφωνα με την οποία η επιλογή ενός επαγγέλματος είναι μια προσπάθεια του ατόμου να πραγματώσει την έννοια του εαυτού του. Το άτομο καλείται να κάνει μια όσο το δυνατόν «αποκρυσταλλωμένη» επαγγελματική επιλογή, κάτι που σχετίζεται άμεσα με την εικόνα που έχει σχηματίσει για τον εαυτό του. Η εκτίμηση ενός ατόμου για τον εαυτό του δεν ταυτίζεται πάντα με την πραγματική του αξία. Υπάρχουν, δηλαδή, άτομα με πολλές ικανότητες που, όμως, δεν τρέφουν ανάλογα συναισθήματα για τον εαυτό τους, αλλά υπάρχουν και άτομα με περιορισμένες δυνατότητες που αναπτύσσουν υψηλή αυτοεκτίμηση. Η ύπαρξη υψηλής ή χαμηλής αυτοεκτίμησης επηρεάζει τη διαδικασία διαμόρφωσης «αποκρυσταλλωμένης» επαγγελματικής επιλογής. Άτομα με υψηλή αυτοεκτίμηση οδηγούνται στις επιλογές τους με υποκειμενικά - προσωπικά κριτήρια, θεωρώντας ότι έχουν τις ικανότητες που απαιτούνται για το επάγγελμα που επιλέγουν. Αντίθετα, στα άτομα με χαμηλή αυτοεκτίμηση, η επιλογή εξαρτάται από εξωτερικούς παράγοντες και για το λόγο αυτό, το επάγγελμα που επιλέγουν δεν ανταποκρίνεται στην ικανοποίηση των προσωπικών αναγκών και επιθυμιών τους. Η επιλογή τους αυτή προσαρμόζεται απλώς και μόνο σε κάποιες κοινωνικές αξίες (Korman 1967).

Ερωτηματολόγιο Επικοινωνιακών Δυνατοτήτων: Το ερωτηματολόγιο βασίζεται στη θεωρία της *Συναισθηματικής Νοημοσύνης του Goleman* και τη μεγάλη σημασία που δίνεται στις

επικοινωνιακές ικανότητες του ατόμου για μια επιτυχημένη προσωπική και επαγγελματική πορεία. Ο Goleman αναφέρει ότι, κάποιοι άνθρωποι πιθανόν να έχουν πολλά προσόντα, όμως δεν καταφέρνουν να επιτύχουν σε προσωπικό ή επαγγελματικό επίπεδο. Αντίθετα, άλλοι με λιγότερες πνευματικές ικανότητες, καταλαμβάνουν θέσεις ηγετικές και τα καταφέρνουν με ό,τι ασχοληθούν. Πίσω από αυτή την επιτυχία τους κρύβεται η ικανότητά τους να ελέγχουν τις παρορμήσεις τους, να δείχνουν αυτοσυγκράτηση, να συνεργάζονται αρμονικά με τους άλλους ανθρώπους, η ικανότητα ενσυναίσθησης, η ικανότητα διαχείρισης διαπροσωπικών σχέσεων, η επίλυση συγκρούσεων κ.α

Ερωτηματολόγιο Επαγγελματικών Ενδιαφερόντων

Τα ενδιαφέροντα έχουν αποτελέσει αντικείμενο πολλών ερευνών και αποτελούν ιδιαίτερα χαρακτηριστική μορφή κινήτρων στην επιλογή επαγγέλματος, αφού ό,τι ενδιαφέρει, ελκύει ή και ωθεί σε αντίστοιχη συμπεριφορά. Η επιτυχία στο επάγγελμα θα είναι μεγαλύτερη, όταν συνυπάρχουν «ενδιαφέροντα, κίνητρα εσωτερικά και ικανότητες για το επάγγελμα». Το ερωτηματολόγιο Επαγγελματικών ενδιαφερόντων αναπτύχθηκε με βάση την ψυχολογική θεωρία του Holland και στοχεύει στην εξερεύνηση των ενδιαφερόντων του ατόμου. Ο Holland (1997) διατυπώνει την αρχή ότι τα ενδιαφέροντα διαμορφώνονται επειδή οι γονείς, και άλλοι ενήλικες οι οποίοι ασκούν επιρροή, προσφέρουν στα παιδιά δραστηριότητες και ότι οι δραστηριότητες που ενισχύονται θετικά μετατρέπονται σε ενδιαφέροντα. Υποστηρίζει, επίσης, ότι οι άνθρωποι επιζητούν επαγγέλματα ή εργασίες που αξιοποιούν τα ενδιαφέροντά τους και ότι τα άτομα θα νιώθουν περισσότερη ικανοποίηση σε μια εργασία που εναρμονίζεται με τα εν λόγω ενδιαφέροντα.